

V. občni zbor avstrijskih učiteljev v Celovcu.

(Kritičen popis.)

(Konec.)

Dosedaj sem poročal o 1. glavni skupščini tega zbora. Danes hočem ob kratkem podati sporočilo o 2. in 3. skupščini.

V drugi skupščini bilo je na dnevnem redu vprašanje o učiteljskem izobraževanju. O tej točki poročal je glavni učitelj Kremer iz Gradca. Govoril je veliko in dobro, toda malo novega je povedal. Rekel je, da je to slabo, ko dobiva pripravnica take kandidate iz srednjih šol, ki tam niso mogli shajati. Predšolanje pripravnikovo naj bode meščanska šola. Glavni učitelji v pripravnicah naj se jemljejo iz dobrih ljudskih učiteljev, ali pa taki naj se izbirajo, ki dobro poznajo bitstvo ljudskih šol.

V pripravnicah naj se ozira posebuo na praktične vaje; zato je treba, da so pri uč. izobraževalnicah dobre vadnice.

Za njimi govori Berger iz Beča. Ta priporoča, da se v pripravnicah uči nauk o gluhozemih.

Höfler z Dunaja veliko govori, pa nič ne pové družega, kakor da učiteljem Diesterwega priporoča, rekoč: „Diesterweg sei unser Mann“. Tega pedagoga mislim, da pozná vsak nemški učitelj! Čemu tedaj nepotrebne fraze na takem zboru?

Kopecki iz Beča predlaga, da naj hodijo prihodnji učitelji 6 let v gimnazije, a samo 2 leti v pripravnice.

Lederer iz Pešte govori za znanstveno izobraženje učiteljevo, želi, da bi v zvezi s pripravnicami bile tudi sirotišnice, in da bi vsak učiteljski kandidat imel otroka (dečka) pri sebi, kterege bi izrejal in se tako praktično v tem vadil. (!) V uč. šolah naj se prednaša tudi narodno gospodarstvo in kulturna zgodovina.

Kristijan iz Hainburga govori za obertnijske in napredovalne šole.

Lukas iz Gradca je proti temu, da bi kandidatje morali v 6 tečajev gimnazije hoditi, in govori za to, da bi gledé vojaščine imeli kandidatje tiste pravice, kakor dijaki srednjih šol.

Nazadnje ima še referent Kremer besedo in reče, da je zadovoljen z debato. Predlaga veliko tez, iz med katerih so bile sledeče sprejete:

1. Naloga pri izobraževanju učiteljev je, da se skerbi za strokovno omiko.

2. Ta naloga se le takrat reši, da se dobro skerbi za disciplino, teoretično in praktično pedagogiko, ter za vzbujenje veselja do poklica pri učiteljih.

3. Kandidatje morejo imeti toliko izobraženja, kolikor se ga pridobi v meščanski šoli ali v spodnjih razredih srednje šole.

4. Dijaki iz viših razredov srednjih šol se nimajo sprejemati v pripravnico. Abiturjenti z maturo se sprejemajo v prezadnji tečaj.

5. Na pripravnicah naj se ozira posebno na praktične vaje v metodiki.

6. Sposobnost za srednje šole še ne velja, da bi bil sposoben za glavnega učitelja; taki naj bodo znanstveno izobraženi ljudski učitelji ali vsaj v tej šoli zvedeni možje.

7. Poterjénim pripravnikom naj se dajo štipendije, da gredó dalje, šolat se na univerze.

8. Te naj se izkuša in če so nekaj časa učili kot ljudski ali meščanski učitelji, naj se postavijo kot učitelji na vadnice ali pa na pripravnice.

9. Pri vsaki pripravnici naj bode dobro uredjena 4razredna vadnica. Sprejmeta se tudi še predloga Bergerja in Lukasa.

O 2. točki dnevnega reda, o otroškem vertu, govorili so Š. Heller in Steiner iz Beča, ter sprejete so bile sledeče resolucije:

1. Med domačo in šolsko izrejo pomanjkuje potrebno posredovanje.

2. To posredovanje je otroški vert, ki ne nadomestuje domačo izrejo, ampak je samo podpira. Za vsakega otroka je potrebno predšolanje za ljudsko šolo.

3. Otroški vert je prva stopnja javne izreje.

4. Otroški vert mora biti v zvezi z ljudsko šolo.

5. Moderna ljudska šola mora omikovanje v otroškem vertu nadaljevati.

3. točka bila je: nauk o prirodoznanstvu v ljudskej šoli.

O tem je poročal Maier iz Beča. Povdarjal je važnost tega nauka na vsako stran in dokazoval, da se verski (konfesijonelni) nauk ne strinja z njim. Zavoljo tega je predlagal, da se ta nauk odstrani iz ljudske šole, kar se je odobrilo.

Sprejete bile so v zadevi gradiva in načina v podučevanju tega predmeta še druge manj važne resolucije, katerih pa tu nečemo navajati, in rajše prestopimo k sporočilu 3. glavne skupščine.

1. točka bila je: kdo ima učence pri verskih vajah nadzorovati?

O tej stvari govoril je Dunajčan Galistl. Dokazoval je, da učitelji niso dolžni, učence pri verskih vajah nadzorovati, rekel je, da bi to za učitelja bilo sramotno (blamaž).

Sprejete so v tej zadevi bile sledeče resolucije:

1. Tisti, ki podučujejo v verskem nauku, so dolžni, učence pri verskih vajah nadzorovati.

2. Podučevanje v drugih predmetih je neodvisno od cerkve. (Že v sedanjih postavah določeno.)

3. Postava od 25. maja 1868 naj se v smislu 1. točke spremeni.

4. Da se to zgodi, naj skerbi stalni odbor za avstrijske učiteljske zборе.

5. V. zbor avstr. učiteljev izreče, da za napredek lj. šolstva v Avstriji so najboljša podlaga postave od 21. d. 1867, 25. m. 1868, in 14. m. 1869. Vsak, kdor tim postavam nasprotuje, je sovražnik države.

O tej točki so še govorili: Kopecki iz Beča, Stoper iz Radgone, Hein iz Beča; pa niso vendar nič novega povedali.

2. točka bila je: Ali je nizka pokojnina učiteljev, ki so bili penzionirani pred novimi postavami, opravičena po postavah in sploh človeška (human)?

O tem je poročal Höfle iz Beča, kateri je predlagal sledeči dve resoluciji, ki ste bili tudi sprejeti:

1. V. zbor avstr. uč. izrekuje, da je pokojnina omenjenih učiteljev prenizka.

2. Ravno ta zbor pričakuje, da se bode pokojnina tim učiteljem povišala, ali pa, da se jim dajo doklade zavoljo dragine.

Tretja točka je bila, da se omislijo deželna šolska posojila. Potem je poročal Nickl iz Celovca. Sprejete so bile te-le resolucije:

1. Stvaritev deželnih šolskih posojil je potreba sedanjega časa.

2. Treba je na to delati, da se v deželnih zborih predlaga, sklene in od cesarja poterdi postava, ki dovoljuje deželi izposojevati si potreben denar za šolo.

3. Ta šolska izposojila naj imajo edini ta namen, da se postavljajo nova šolska poslopja.

4. Veliki davki so vzrok, da nekatere srenje ne morejo primernih šol zidati.

5. Srenje pa težko dobé potreben kredit.

6. Deželne pomoči je torej silno treba.

7. Deželna šolska posojila naj se v obrokih jemljejo in enako tudi povračajo.

8. Premožnejšim srenjam se dajejo posojila proti obrestim, revnejšim občinam samo kot podpore brez povernila.

S „slavo cesarju!“ končalo se je zborovanje.

Pervi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani.

(24. septembra 1872.)

Stanonik, učitelj iz Starega Terga: Plemenitemu g. Tomšičevemu govoru, katerega smo ravno zdaj slišali, težko je kaj dodati, ker zadeta je naša misel in rečeno je vse, kar tudi mi želimo. Slovenec je že zmirej dokazal, da je zvest Bogu in cesarju, zakaj bi tedaj ne zahteval svojih pravic? Učitelj, s katerim imenom se mi ponašamo, je imenitno in